

Ägardirektiv
Policy
Riktlinje
Rutin

**Riktlinjer för alkoholserving
och försäljning av folköl**

Riktlinjen innehåller konkretiseringar av mål, lagstiftning och policy men går inte i detalj in på hur saker rent praktiskt ska utföras. Här beskrivs även hur saker ska göras, men inte själva rutinen eller processen.

Riktlinjen ska aktualitetsprövas vartannat år.

En riktlinje beslutas normalt av berörd nämnd. I de fall en riktlinje rör områden som reglerar krishantering, säkerhetsfrågor eller informationssäkerhetsfrågor så beslutas den av kommunstyrelsen.

Beslutad av:	Miljö- och byggnadsnämnden
Beslutsdatum inkl. ev. §:	2024-03-21 § 37
Dokumentansvarig:	Miljöenheten
Dokumentet gäller för:	Mörbylånga kommun
Dokumentet gäller från och med:	2024-03-21
Dokumentet gäller till och med:	Tills vidare
Ev. dokumentkoppling:	
Dnr:	MBN 2024/000033- EDP Vision 2024-425

Innehåll

Inledning.....	4
Mål och allmänna förutsättningar.....	4
Kommunens informationsskyldighet.....	5
Ansökan och handläggning av serveringstillstånd.....	5
Avgifter	5
Handläggningstider.....	5
Ansöka om ett serveringstillstånd	6
Lämplighetsprövning	6
Remissyttranden.....	8
Kunskapsprov	9
Serveringstider.....	9
Serveringslokal, kök och matutbud.....	10
Uteservering	10
Serveringstillstånd kan förenas med villkor.....	11
Alkoholpolitiska olägenheter	11
Särskilt om vissa tillstånd	12
Tillfälliga tillstånd.....	12
Serveringstillstånd för slutet sällskap	12
Serveringstillstånd för catering till slutet sällskap	12
Tillstånd för provsmakning av alkoholdrycker	13
Tillstånd för servering i gemensamt serveringsutrymme.....	13
Servering av alkoholdrycker	13
Ansvarsfull alkoholservering.....	13
Tillsyn.....	14
Yttre tillsyn	14
Inre tillsyn	15
Sanktioner	15
Folköl	15

Inledning

Enligt 8 kap. 9 § alkohollagen (2010:1622) ska kommunerna upprätta och tillhandahålla riktlinjer som ger hänvisning till vad som krävs enligt denna lag och gällande föreskrifter samt tydligt ange vad som i övrigt gäller i kommunen för att någon ska få serveringstillstånd.

Måttlig konsumtion av alkoholhaltiga drycker är för många ett väl etablerat och socialt accepterat inslag i mat- och umgängeskulturen. Samtidigt är alkoholens negativa medicinska och sociala konsekvenser och skadeverkningar en av vår tids stora utmaningar. Alkohol ligger bakom tusentals personliga tragedier och påverkar samhällsutvecklingen ekonomiskt, socialt och kulturellt. Barn och andra närstående till personer med ett missbruk är ofta särskilt utsatta. Den svenska alkoholpolitikens mål är att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Målet ska nås genom insatser som motverkar skadligt dryckesbeteende och bidrar till en minskad total alkoholkonsumtion. Ett av de främsta och mest grundläggande politiska instrumenten för att nå detta mål är en restriktiv lagstiftning på alkoholområdet. Med en väl fungerande lagstiftning har samhället möjlighet att kontrollera hanteringen av alkohol i samhället och särskilt begränsa tillgängligheten till alkohol i vissa miljöer och sammanhang. Det är särskilt angeläget att regelverket ger barn och unga det skydd de behöver (prop. 2009/10:125 s. 56) (barnkonventionen artikel 3 och 19).

Syftet med riktlinjerna i Mörbylånga kommun är att skapa en förutsebarhet kring hur handläggningen av ett serveringstillstånd går till samt att åstadkomma en likabehandling inom kommunen av ansökningar om serveringstillstånd. Riktlinjerna ska skapa goda förutsättningar för att tillståndsprövningen sker rättssäkert, snabbt och effektivt. Genom riktlinjerna kan kommunen informera allmänheten om den lokala anpassningen till alkohollagen.

Det ska tydligt framgå för såväl den som söker serveringstillstånd som för allmänheten vad som gäller i kommunen (prop. 2009/10:125 s. 94).

Mål och allmänna förutsättningar

Alkohol drycker regleras i en särskild lagstiftning, alkohollag (2010:1622). Regleringen sker bland annat genom punktskatter, ett detaljhandelsmonopol för alkohol drycker genom Systembolaget samt att det krävs ett serveringstillstånd för att få servera alkohol drycker. Alkohollagen är en skyddslagstiftning för att begränsa de skador som alkohol kan orsaka. En utgångspunkt i den svenska alkoholpolitiken är att skyddet för människors hälsa bör gå före företagsekonomiska och näringspolitiska intressen.

Serveringsbestämmelserna i 3 kap. 5 § alkohollagen, bygger på det allmänna kravet att försäljning av alkohol drycker och alkohol drycksliknande preparat ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras. Vidare framgår av 8 kap. 20 § alkohollagen att ansvarig personal ska se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning eller onykterhet undviks vid servering av alkohol drycker eller alkohol drycksliknande preparat. Målet i Mörbylånga kommun är att riktlinjerna ska skapa förutsättningar för en återhållsam alkoholkonsumtion och bidra till en god restaurangmiljö där servering av alkohol drycker sker på ett ansvarsfullt sätt.

I Mörbylånga kommun är miljö- och byggnadsnämnden ansvarig nämnd för handläggning av serveringstillstånd. Miljö- och byggnadsnämnden har delegerat beslutanderätten av gynnsamma beslut för den sökande av serveringstillstånd till alkoholhandläggare på miljöenheten. Vid negativa beslut mot sökande för

serveringstillstånd eller vid sanktioner är Miljö- och byggnadsnämnden beslutsinstans.

Kommunens informationskyldighet

Enligt 8 kap. 9 § alkohollagen har kommunen en skyldighet att informera om vad som gäller enligt denna lag och anslutande föreskrifter.

På Mörbylånga kommuns hemsida finns allmän information om bestämmelser kring alkohollagen samt information om hur man ansöker om serveringstillstånd. På hemsidan finns även kommunens riktlinjer för serveringstillstånd.

Varje år anordnar miljöenheten utbildningen ”Ansvarsfull alkoholservering” som riktar sig till tillståndshavare och serveringspersonal. Utbildningen syftar till att minska våld och skador som är relaterade till alkoholkonsumtion på barer, nattklubbar och restauranger. Utbildningens mål är också att minska överservering och ge kunskap till kursens deltagare om alkoholens effekter.

Ansökan och handläggning av serveringstillstånd

Avgifter

Enligt 8 kap. 10 § alkohollagen får kommunen ta ut en avgift för prövning av serveringstillstånd enligt de grunder som beslutas av kommunfullmäktige.

Kommunen får även ta ut avgift för tillsyn av dem som innehar ett serveringstillstånd. 8 kap. 10 § andra stycket alkohollagen.

Avgifterna beslutas av kommunfullmäktige och baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen som regleras närmare i kommunallagen (2017:725). Avgifterna skrivs upp varje år enligt index och aktuella avgifter finns på Mörbylånga kommuns hemsida.

Restauranger med stadigvarande serveringstillstånd betalar årligen både en fast och en rörlig tillsynsavgift. Den rörliga tillsynsavgiften baseras på omsättningen av alkohol som tillståndshavaren årligen redovisar i restaurangrapporten. För ställen som har serveringstid efter klockan 01.00 debiteras även en tilläggsavgift.

Handläggningstider

Enligt 5 § alkoholförordningen (2010:1636) ska kommunerna fatta beslut i ärenden om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut ska kommunerna informera de sökande om skälen till att handläggningstiden förlängs. Ett beslut att förlänga handläggningstiden får inte överklagas.

Handläggningstiden för ett serveringstillstånd varierar beroende på vad det är för typ av tillstånd, om ansökan som inkommit är komplett, remissinstansernas yttrande och om ärendet ska beslutas i nämnden. Alla utredningar tar olika lång tid beroende på hur komplicerade de är. Det är därför rekommenderat att sökande påbörjat sin ansökan i god tid.

Mörbylånga kommun eftersträvar en kort handläggningstid. För stadigvarande serveringstillstånd anges 6 veckor från det att ansökan är komplett till att beslut fattas. För tillfälliga serveringstillstånd samt ändring av befintliga tillstånd anges 4 veckor.

Ansöka om ett serveringstillstånd

Enligt 8 kap. 1 § alkohollagen krävs tillstånd från den kommun där serveringsstället är beläget i för servering av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker och av alkoholdrycksliknande preparat.

För att få servera alkoholhaltiga drycker eller alkoholdrycksliknande preparat krävs ett tillstånd som man ansöker om hos kommunen. Ett tillstånd kan vara utformat på lite olika sätt och avse servering till allmänheten eller servering till ett slutet sällskap. Serveringen kan vara stadigvarande eller tillfällig.

Samma tillståndsprövning gäller oavsett sökande. Det är samma lämplighetsbedömning för en befintlig tillståndshavare som söker nytt serveringstillstånd som för en helt ny sökande. Att man redan har ett serveringstillstånd betyder inte att man är berättigad till ett nytt.

För att få ett serveringstillstånd ska man:

- vara minst 20 år,
- vara personligt lämplig,
- vara ekonomiskt skötsam, och
- ha tillräckliga kunskaper om alkohollagen och anslutande föreskrifter.

Ett serveringstillstånd krävs inte om samtliga punkter nedan är uppfyllda:

- serveringen av alkohol avser ett enskilt tillfälle av privat karaktär för i förväg bestämda personer,
- sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna, och
- äger rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig försäljning av alkohol- eller lättdrycker.

Enligt 8 kap. 1 b § alkohollagen krävs inte serveringstillstånd för servering till en boende och besökare till denne på sådana särskilda boenden som avses i 5 kap. 5 § andra och tredje styckena och 7 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453) och 9 § 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

I ansökningsärenden är det sökanden som har bevisbördan (prop. 1994/95:89, s. 103). Det innebär att sökanden ska lämna in de handlingar som behövs för prövningen. Det kan till exempel vara intyg om utbildning, hyreskontrakt eller köpeavtal. Det kan också vara underlag från myndigheter, till exempel Kronofogdemyndigheten och Bolagsverket. Om sökanden inte kommer in med de begärda underlagen kan kommunen avslå ansökan (prop. 1994/95:89 s. 64).

Lämplighetsprövning

Enligt 8 kap. 12 § stycke 1 och 2 alkohollagen får serveringstillstånd endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten.

Kravet om lämplighet utgör en stor del av utredningen avseende ett serveringstillstånd och riktas både mot den juridiska personen som söker serveringstillstånd samt mot de fysiska personerna bakom den juridiska personen. Även andra bolagsengagemang som de fysiska personerna är engagerade i vägs in i bedömningen. Det är kommunen som avgör vilka fysiska personer som ska provas och de benämns som personer med ett betydande inflytande i verksamheten (PBI). Det kan till exempel vara firmatecknare, ägare, extern finansiär och verklig huvudman.

Att sökanden ska visa sin lämplighet innebär att kommunen kan neka tillstånd redan vid misstanke om ekonomiska oegentligheter eller brottslig verksamhet. Det är med andra ord upp till sökanden att komma in med det underlag som behövs för att undanröja misstanken (prop. 1994/95:89 s. 103). Tillstånd kan alltså inte beviljas enbart på den grunden att ingenting negativt är känt om sökandens tidigare verksamhet, utan hen måste visa sin lämplighet (prop. 1994/95:89 s. 102). Sökandens lämplighet måste alltså alltid klargöras innan kommunen meddelar tillstånd.

Personliga förhållanden avser framförallt begångna brott eller misstänkt brottslighet. När det framgår av polisens yttrande att sökanden varit inblandad i brottslig verksamhet måste kommunen bedöma varje enskilt fall utifrån brottets art, svårighetsgrad och dess relevans för sökandens lämplighet att driva en serveringsrörelse. Särskilt allvarligt är till exempel brott som har anknytning till rörelsen, narkotikabrott, trafiknykterhetsbrott, våldsbrott och ekonomisk brottslighet (prop. 1994/95:89 s. 102).

Ekonomiska förhållanden avser framförallt sökandens vilja att betala skatter och avgifter till det allmänna och att det görs i tid. Därför kan försenade skattebetalningar utgöra ett hinder för att beviljas ett serveringstillstånd. Hur sökanden finansierat sin verksamhet, så att det inte skett med oskattade pengar, kontrolleras. På samma sätt kontrolleras att sökanden haft en inkomst som beskattats på rätt sätt och att det finns ekonomiska förutsättningar att driva verksamheten. Att bokföring är upprättad på ett korrekt sätt är också viktigt för att kunna erhålla ett serveringstillstånd.

Det finns ekonomisk misskötsamhet som inte är brottslig. Exempel på detta är misskötta inbetalningar av skatter och avgifter, brutna avbetalningsplaner, ökande skuld trots avbetalning samt skattebetalning först vid konkursansökan. Av en sökande eller tillståndshavare krävs att hen självmant fullgör sina förpliktelser när det gäller bland annat skatter och avgifter och reglerar sina skulder. Även vårdslöshet i ekonomiska sammanhang kan utgöra hinder för tillstånd. Det är alltså inte enbart uppsåtlig misskötsamhet som kan vara diskvalificerande i detta sammanhang (prop. 1994/95:89 s. 103).

Lämplighetsprövningen bör beakta om det rör sig om exempelvis upprepade försummelse och storleken på eventuella skuldbelopp. Att sökanden systematiskt underlåter att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna är särskilt allvarligt (prop. 1994/95:89 s. 103).

Däremot bör inte en eller ett fåtal restförda skatte- och avgiftsskulder vara ett hinder för tillstånd, om det inte rör sig om stora belopp. Även en seriös företagare kan råka i tillfälliga ekonomiska svårigheter. Prövningen bör också ta hänsyn till om sökanden har visat på en vilja att göra rätt för sig. Öppna kontakter med Kronofogdemyndigheten och en välskött avbetalningsplan tyder normalt sett på att sökanden är seriös (prop. 1994/95:89 s. 104).

En konkurs kan vara ett tecken på ekonomisk misskötsamhet. Om sökanden har förekommit i företag som försatts i konkurs måste kommunen utreda omständigheterna i konkursen, till exempel när den inträffat samt sökandens roll och ansvar i företaget. En konkurs kan ha betydelse för en sökandes ekonomiska lämplighet även om den inträffat i ett företag som inte ägnat sig åt serveringsverksamhet (prop. 1994/95:89 s. 102–103). Underlag för en sådan bedömning kan till exempel komma från Bolagsverket och förvaltarberättelsen eller andra uppgifter från konkursförvaltaren. Om det framkommer att oegentligheter har förekommit eller att redovisningen varit bristfällig är det sökanden som ska visa att

detta inte bör påverka lämpligheten. Misskötsel mot det allmänna ska även i dessa sammanhang anses som allvarligt.

En sökande som är brottsligt belastad, har varit ekonomiskt misskötsam eller fått ett serveringstillstånd återkallat måste visa att hen under viss tid (karenstid) levt laglydigt och varit ekonomiskt skötsam. Praxis är att minst 3 år ska förflyta innan serveringstillstånd på nytt kan komma ifråga. Karenstiden bedöms utifrån förhållandena i det enskilda fallet, till exempel med hänsyn till brottets art, svårighetsgrad och koppling till rörelsen. Det innebär att karenstiden kan variera.

Remissyttranden

Enligt 8 kap. 11 § alkohollagen får en ansökan om stadigvarande serveringstillstånd inte bifallas utan att Polismyndighetens yttrande har inhämtats. Detsamma gäller, om det inte rör sig om arrangemang av endast obetydlig omfattning, tillfälligt serveringstillstånd för servering till allmänheten.

Polismyndigheten ska i sitt yttrande redovisa samtliga omständigheter som ligger till grund för myndighetens bedömning i det enskilda fallet och särskilt yttra sig om sökandens allmänna lämplighet för verksamheten.

Om en ansökan avser servering inom eller invid ett militärt område ska yttrande dessutom inhämtas av vederbörande militära chef innan ansökan får bifallas.

Av 8 kap. 16 § alkohollagen framgår att lokaler som används för servering till allmänheten eller för servering till slutna sällskap av den som har stadigvarande serveringstillstånd ska vara lämpliga från brandsäkerhets synpunkt.

Av 8 kap. 17 § alkohollagen framgår att om alkoholserving på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav i lagen är uppfyllda.

Vid en ansökan om serveringstillstånd ställs frågor till andra myndigheter om sökanden och verksamheten. Det är vilken typ av ansökan som avgör vilka instanser som ska remitteras. Följande instanser hämtar alkoholhandläggaren yttranden ifrån:

Polismyndigheten yttrar sig avseende den sökandes personliga förhållanden till exempel uppgifter ur belastnings- och misstankeregistret. Polismyndigheten gör även en bedömning av risk för ordningsstörningar eller andra olägenheter i serveringslokalen eller i den närmaste omgivningen. Polismyndigheten kan också ställa krav på att verksamheten ska ha ordningsvakter.

Skatteverket yttrande begärs in för att utreda om sökande uppfyller kravet på ekonomisk skötsamhet. Skatteverkets remissyttrande innehåller bland annat information om inkomster, skatteskulder, betalningsuppsmaningar och kontrollavgifter. På yttrandet framgår också om sökande är registrerad för moms, F-skatt och arbetsgivaravgift. I de fall som Skatteverkets yttrande visar att sökande har flertalet skulder skickas även en remiss till Kronofogdemyndigheten.

Räddningstjänsten yttrar sig om lokalens brandsäkerhet och hur många personer som får vistas i lokalen.

Hälsoskydd- och livsmedelsinspektör yttrar sig om risken för närboende-störningar samt att sökande har en aktuell livsmedelsregistrering.

I de fall då det finns särskilda omständigheter gällande verksamhetens placering skickas en remissförfrågan till socialkontoret. Det kan exempelvis handla om att en bar vill öppna upp i anslutning till en ungdomsgård.

Kunskapsprov

Enligt 8 kap. 12 § alkohollagen får serveringstillstånd endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i denna lag.

Sökanden ska genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningsenligt sätt utöva serveringsverksamheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om prov som anses i andra stycket och om undantag i vissa fall från skyldigheten att avlägga prov.

För att få serveringstillstånd måste de personer som har inflytande i verksamheten ha tillräckliga kunskaper om alkohollagen. Den som söker serveringstillstånd måste därför klara ett kunskapsprov. Provet är framtagen av Folkhälsomyndigheten och är uppdelat i fyra frågeområden: alkoholpolitik, tillsyn, mat och utrustning samt servering. Provet består av olika många frågor beroende på vilken typ av serveringstillstånd man söker. För godkänt resultat krävs minst 75 % rätta svar inom varje område.

Provskrivaren har tre försök på sig att klara provet och uppnås inte ett godkänt resultat kommer ansökan inte att beviljas. Sökanden har då möjlighet att på nytt ansöka om serveringstillstånd och kommer ges möjlighet att återigen avlägga provet. Det utgår en avgift för att skriva provet.

Ett prov är giltigt i fem år efter att det avlagts. För den som varaktigt har kvar sitt serveringstillstånd behöver dock inte ett nytt prov avläggas för att tillståndet fortsatt ska gälla.

Enligt 10 § Folkhälsomyndighetens föreskrifter om kunskapsprov (FoHMFS 2014:7) finns undantag från skyldigheten att genomföra kunskapsprovet. Det är alkoholhandläggaren som vid prövningen av ansökan avgör om det finns omständigheter som gör att det går att tillämpa undantaget.

Serveringstider

Av 8 kap. 19 § alkohollagen framgår att kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får serveras. Det ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 § alkohollagen om serveringsställets belägenhet eller andra skäl som kan antas medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Om inte kommunen beslutar annat, får servering inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och inte pågå längre än till klockan 01.00.

Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Serveringstiderna enligt alkohollagen, den så kallade normaltiden, är kl. 11:00 till kl. 01:00. I Mörbylånga kommun är tidigaste serveringstid kl 11:00 och senaste serveringstid är till kl. 02:00. Serveringstillstånd med serveringstid efter normaltiden förenas med villkor i sitt tillstånd. Desto längre tid alkoholserveringen håller på desto svårare kan det vara för tillståndshavaren att upprätthålla ordning och säkerhet. Verksamheter som har öppet efter normaltiden ska därför se till att efter kl 01:00 ska det finns någon i personalen på plats som gått kommunens utbildning i ansvarsfull alkoholservering. Undantag är om tillståndshavaren själv är på plats. Villkoret syftar till att öka kunskapsnivån kring alkoholservering och minska risken för alkoholens skadeverkningar.

Serveringslokal, kök och matutbud

Enligt 8 kap. 14 § alkohollagen ska serveringstillstånd omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Enligt 8 kap. 15 § alkohollagen får stadigvarande tillstånd för servering till allmänheten endast medges om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter. Efter klockan 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter.

Serveringsstället ska vara utrustat med ett i förhållande till lokalens storlek lämpligt antal sittplatser för matservering.

Tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten får meddelas om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat.

Enligt 8 kap. 16 § alkohollagen ska de lokaler som används för stadigvarande servering till allmänheten eller slutna sällskap vara brandsäkra. Brandsäkerheten kan också vara något som kommunen bör beakta när den prövar om tillfälligt serveringstillstånd.

Ett serveringstillstånd omfattar alltid ett visst avgränsat utrymme som tillståndshavaren har dispositionsrätt över. Serveringslokalen ska ha tillräckligt antal sittplatser för matservering och vara överblickbar för personalen. Serveringen kan ske både inomhus och utomhus.

Serveringsstället ska vara lämpligt för sitt ändamål ur brandsäkerhetssynpunkt och livsmedelsverksamheten i lokalen ska vara registrerad hos miljöenheten.

Ett grundläggande krav för att bli beviljade ett serveringstillstånd är att sökande tillhandahåller lagad mat på serveringsstället. För ett stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten så innebär det att verksamheten ska ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalerna och att lagad eller på annat sätt tillredd mat ska tillhandahållas under hela serveringstiden. Maten ska tillagas eller tillredas i det egna köket. Efter klockan 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter.

Vid tillfällig servering eller till slutet sällskap räcker det att maten är tillredd. Det finns inte heller något kökskrav (8 kap. 15 § alkohollagen).

Syftet med krav på mat och kök är att minska alkoholens skadeverkningar genom att mat serveras tillsammans med alkoholdryck och alkoholdrycksliknande preparat. Det tar längre tid för alkoholen att komma ut i blodet om mat konsumeras i samband med att alkohol intas. Kravet på kök är även ett sätt att begränsa tillgängligheten till alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat. Det är endast restauranger och liknande miljöer som har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen och erbjuder lagad eller på annat sätt tillredd mat som kan få ett stadigvarande serveringstillstånd för servering till allmänheten.

Uteservering

Enligt 8 kap. 14 § alkohollagen ska ett serveringstillstånd avse ett visst avgränsat utrymme, exempelvis en uteservering som finns i anslutning till serveringstillståndet. Kommunen kan vid prövning besluta om kortare serveringstider på en uteservering än inomhus. Vid risk för störning kan kommunen även villkora tiderna för när uteserveringen ska vara utrymd.

Om kommunen inte har villkorat tillståndet med en särskild utrymningstid för uteserveringen gäller serveringsställets utrymningstid, det vill säga 30 minuter efter den serveringstid som gäller för serveringsstället i övrigt.

I Mörbylånga kommun är det vanligt att restaurangerna har uteservering som omfattas av serveringstillståndet. Uteserveringen ska ligga i direkt/ nära anslutning

till serveringslokalen och vara överblickbar. Mörbylånga kommun meddelar inte tillstånd för så kallade satelituteserveringar. För att få sätta upp en uteservering krävs det att tillståndshavaren har tillstånd att disponera marken där uteserveringen står. Oftast innebär det att det ska finnas ett tillstånd som utfärdas av Polismyndigheten.

För mer information om vad som gäller för uteservering i Mörbylånga kommun finns en uteserveringspolicy tillgänglig på kommunens hemsida. På hemsidan finns även kommunens bullerpolicy publicerad där det bland annat framgår riktvärden för buller som gäller nationellt och hur dessa tillämpas i Mörbylånga kommun.

Serveringstillstånd kan förenas med villkor

Av propositionen (2009/10:125 s.166) framgår att en myndighet som på ansökan meddelar ett för sökanden positivt beslut har, utan författningsstöd, enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer rätt att till sitt beslut foga olika slag av villkor.

Kommunen kan med stöd av alkohollagen besluta om att ett serveringstillstånd ska vara förenat med villkor. I Mörbylånga kommun villkoras beslut framförallt med krav om att förordnade ordningsvakter ska anlitas vid vissa tidpunkter. Ett krav om förordnade ordningsvakter sker alltid efter samråd med Polismyndigheten. Sen serveringstid samt verksamhetens inriktning är sådana omständigheter som kan medföra att krav om att förordnade ordningsvakter ska anlitas kan ställas.

Alkoholpolitiska olägenheter

Enligt 8 kap. 17 § alkohollagen får kommunen vägra serveringstillstånd även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda om alkoholservering på serveringsstället, på grund av belägenhet eller av andra skäl, kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller medföra särskild risk för människors hälsa.

Kommunen har rätt till att vägra ett serveringstillstånd om serveringen kan befaras medföra olägenheter från alkoholpolitisk synpunkt.

Följande faktorer kan leda till avslag om det finns grund för att anta att de kan leda till alkoholpolitiska olägenheter:

- Polisen avstyrker ansökan med hänvisning till risk för ordningsproblem på serveringsstället eller dess närmaste omgivning.
- Hälsoskyddsinspektören avstyrker ansökan med hänvisning till att närboende riskerar att utsättas för bullerstörning eller annan olägenhet från serveringsstället.
- Räddningstjänsten avstyrker ansökan med hänvisning till allvarliga risker i brandsäkerheten.
- Kommunen äger kännedom om allvarliga missförhållanden på serveringsstället.
- Serveringsstället ligger i ett speciellt känsligt område där etablering kan medföra risker, exempelvis bostadsområde, skola/fritids, idrottsanläggning.
- Sen serveringstid kan antas medföra risker för ökat våld eller störning.

Kommunen gör en samlad bedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Ett avslag på denna grund ska vara tydligt motiverat och beskriva vilken olägenhet som befaras uppstå.

Särskilt om vissa tillstånd

Tillfälliga tillstånd

Enligt 8 kap. 2 § alkobollagen kan ett serveringstillstånd även avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd). Det ställs högre krav vid prövningen av tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten än vid prövning av tillfälliga tillstånd till slutna sällskap.

Enligt 8 kap. 15 § stycke 3 alkobollagen får servering meddelas om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat.

Ett tillfälligt serveringstillstånd handläggs på samma sätt som ett stadigvarande, dock ställs kraven något lägre vid ett tillfälligt serveringstillstånd. En tillfällig alkoholserving behöver inte ha en restauranglokal. Det finns heller inget krav på att verksamheten ska ha ett eget kök i anslutning till serveringsstället och det räcker att det tillhandahålls någon form av tillredd mat på serveringsstället. Enbart sallader eller smörgåsar räknas dock inte som tillredd mat i lagens mening.

Vid ett tillfälligt serveringstillstånd är det vanligt att sökande behöver ansöka om tillstånd hos Polismyndigheten för allmän sammankomst eller offentlig tillställning.

I Mörbylånga kommun gäller följande vid tillfälligt serveringstillstånd:

- Ett tillfälligt serveringstillstånd får som mest avse servering i en sammanhängande period på 10 veckor under en tolv månadersperiod. Den här typen av tillstånd får sökandebolaget beviljas under två år därefter räknas verksamheten som regelbunden och det krävs då ett stadigvarande serveringstillstånd.

Tillfälligt serveringstillstånd om 1 dag kan beviljas vid som mest 10 tillfällen under en tolv månadersperiod. Efter två år av att sökandebolaget beviljats den här typen av tillstånd bör verksamheten räknas som regelbunden och det krävs då ett stadigvarande serveringstillstånd. Bedömning sker utifrån det enskilda fallet.

Serveringstillstånd för slutet sällskap

Enligt 8 kap. 2 § alkobollagen kan serveringstillstånd meddelas för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap.

Av 8 kap. 15 § alkobollagen framgår bland annat att tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten endast får meddelas om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat. Detsamma gäller tillstånd för servering i slutet sällskap.

Ett slutet sällskap är en begränsad grupp med personer som har någon form av gemensamt intresse, utöver den aktuella tillställningen där alkohol serveras. Det kan till exempel vara medlemmarna i en ideell förening som vill ha en fest för föreningens medlemmar. För att bli beviljad ett serveringstillstånd för slutet sällskap måste arrangören veta vilka personer som kommer att delta samt så måste lokalen under tillställningen vara stängd för insläpp av andra gäster än dem som är bjudna redan från början.

Serveringstillstånd för catering till slutet sällskap

Enligt 8 kap. 4 § alkobollagen kan den som bedriver cateringverksamhet för slutna sällskap meddelas stadigvarande serveringstillstånd under förutsättning att den lokal där serveringen äger rum för varje tillfälle anmäls till och godkänns av kommunen.

Den som bedriver cateringverksamhet ska ha ett eget kök för tillredning av mat för att få stadigvarande serveringstillstånd.

Om en cateringföretagare som söker serveringstillstånd bedöms uppfylla kraven gällande personlig lämplighet och ekonomisk skötsamhet samt övriga bestämmelser vid ansökan om ett serveringstillstånd kan hen beviljas ett stadigvarande serveringstillstånd för slutna sällskap.

Tillstånd för provsmakning av alkoholdrycker

Enligt 8 kap. 6 § alkobollagen är anordnande av provsmakning av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker eller av alkoholdrycksliknande preparat vid arrangemang riktade till allmänheten tillåtet under förutsättning att:

- 1. arrangören har ett stadigvarande serveringstillstånd som omfattar de drycker eller preparat som provsmakningen avser samt den lokal där provsmakningen ska äga rum, eller*
- 2. de partibandare som deltar enskilt eller gemensamt ansöker om och får ett tillfälligt tillstånd för provsmakning av de drycker eller preparat som avses erbjudas.*

Enligt 8 kap. 7 § alkobollagen framgår att den som tillverkar alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat från råvaror som produceras på den egna gården och som har ett stadigvarande serveringstillstånd har rätt att, efter anmälan till kommunen, vid tillverkningsstället erbjuda provsmakning av de egenproducerade dryckerna eller preparaten.

Om sådant tillstånd saknas, får tillverkaren erbjuda provsmakning av egentillverkade alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat vid tillverkningsstället efter särskilt tillstånd för provsmakning (lag 2019:345).

För att få anordna provsmakning av alkoholhaltiga drycker eller alkoholdrycksliknande preparat krävs att man antingen har ett stadigvarande serveringstillstånd eller ett särskilt tillstånd för provsmakning. Med provsmakning avses endast små mängder av olika produkter. Det finns inget krav på att mat ska serveras vid provsmakning.

Tillstånd för servering i gemensamt serveringsutrymme

Enligt 8 kap. 14 § alkobollagen ska serveringstillstånd omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Särskilt tillstånd kan dock meddelas för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Om så har skett ska varje tillståndshavare svara för ordning och nykterhet inom serveringsutrymmet samt för att vad som i övrigt gäller enligt denna lag iakttas under den tid han eller hon bedriver servering där.

Den som har serveringstillstånd kan gå ihop med andra tillståndshavare och ansöka om att få utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Vid sådana tillstånd är det viktigt att serveringsutrymmet har en öppen planlösning så att det är överskådligt. Varje tillståndshavare är ansvarig för att den egna serveringen följer reglerna i alkobollagen för ordning och nykterhet samt övriga bestämmelser som är tillämpliga.

Servering av alkoholdrycker

Ansvarsfull alkoholserving

Allmänna bestämmelser om servering av alkoholdrycker finns reglerat i 3 kap. alkobollagen. Bestämmelser kring servering av alkoholdrycker finns i 8 kap.

Enligt 3 kap. 5 § alkobollagen ska försäljning av alkoholdrycker skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras och den som säljer alkoholdrycker ska se till att det råder ordning och nykterhet på försäljningsstället.

Enligt 8 kap. 20 § alkohollagen ska ansvarig personal vid alkoholserving se till att måttfullhet iaktas och att störningar på grund av oordning och onykterhet undviks.

Alkohollagen är en social skyddslagstiftning som har grundats för att skydda folkhälsan. Att inneha ett serveringstillstånd är ett ansvarsfullt åtagande och därför ställs höga krav vid servering av alkoholdrycker. I Mörbylånga kommun förespråkas en återhållsam och ansvarsfull alkoholserving vilket ska bidra till en trivsamt och trygg serveringsmiljö.

En ansvarsfull alkoholserving i Mörbylånga kommun innebär följande:

- Personer under 18 år får inte serveras alkohol.
- Vid misstanke om langning är det förbjudet att servera alkohol.
- Alkohol får inte lämnas ut till den som är märkbart påverkad av alkohol eller andra berusningsmedel.
- Märkbart berusade gäster ska avvisas från serveringsstället.
- Brottslig verksamhet får inte förekomma på serveringsstället exempelvis bruk eller försäljning av narkotika.
- Servering ska ske med återhållsamhet. Servering av större mängder alkohol på en gång till en person eller mindre grupp människor är inte tillåtet. Det är inte heller tillåtet att servera helflaskor spritdryck.
- Allmänt bråkiga och störande gäster ska talas tillrätta eller avvisas.
- God ordning ska hållas i lokalen (på borden, golv, toaletter, garderob, kö med mera).
- God ordning ska hållas utanför i anslutning till verksamheten.
- Marknadsföringen av alkohol ska vara blygsam och inte uppmana till bruk.
- Om inte tillståndshavaren är på plats ska det alltid finnas en serveringsansvarig på plats. Den serveringsansvariga ska vara minst 20 år och lämplig för uppgiften.

Mörbylånga kommun ser extra allvarligt på företeelser där det framgår att barn och ungdomar under 18 år serverats alkohol på något av våra serveringsställen. Enligt barnkonventionen artikel 19 ska barn skyddas från skada. Alkohol skadar hjärnan oavsett ålder men eftersom hjärnan hos barn och ungdomar är under utveckling utgör alkoholkonsumtion särskild skada. Vid de fall där det förekommer att minderåriga serverats alkohol inne på serveringsstället förs alltid samråd med polismyndigheten.

Tillsyn

Yttre tillsyn

Av 9 kap. 2 § alkohollagen framgår att kommunen tillsammans med Polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat.

Den yttre tillsynen innebär att besök görs på serveringsstället. Tillsynen görs regelbundet enligt tillsynsplan som fastställts årligen av miljö- och byggnadsnämnden. Syftet med tillsynsbesöken är att kontrollera så att alla verksamheter med ett serveringstillstånd följer bestämmelserna i alkohollagen och att serveringen sker i enlighet med vad som står i tillståndet. Antalet planerade besök per serveringsställe varierar beroende på öppettider, geografiskt läge, mängd serverad alkohol enligt restaurangrapporten, målgrupp, tidigare erfarenheter, polismyndighetens tillsynsprotokoll etc. Nattklubbar och barer som har öppet till sent får fler besök än en ”vanlig” restaurang. Extra tillsynsbesök kan ske vid klagomål, uppföljning eller när information från annan myndighet inkommer.

Alkoholhandläggaren har ett nära samarbete med kommunpolisen i Mörbylånga kommun och utbyter information när avvikelser påträffas vid tillsynsbesök.

Inre tillsyn

Inre tillsyn innebär att kommunen årligen följer upp att de verksamheter som innehar ett serveringstillstånd fortfarande uppfyller alkohollagens högt ställda krav vad gäller personlig lämplighet och ekonomisk skötsamhet samt att alkohollagens övriga bestämmelser följs. Den inre tillsynen bidrar till att alla företag har samma förutsättningar och att det ska existera en sund konkurrens på lika villkor. Inre tillsyn avser kontroll och uppföljning av tillståndshavarens personliga och ekonomiska förhållanden. Detta sker bland annat genom att alkoholhandläggaren inhämtar uppgifter från olika myndigheter som rör tillståndshavaren bland annat inhämtas uppgifter från Skatteverket och belastningsregistret.

Sanktioner

Enligt 9 kap. 17 § alkohollagen ska kommunen meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, eller i allvarigare fall eller vid upprepade överträdelser, en varning om denne inte

- 1. uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande, eller*
- 2. följer de bestämmelser som gäller för servering enligt denna lag eller de villkor eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.*

Enligt 9 kap. 18 § alkohollagen ska kommunen återkalla ett serveringstillstånd om

- 1. tillståndet inte längre utnyttjas,*
- 2. det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller*
- 3. tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.*

En tillståndshavare som inte följer alkohollagens bestämmelser kan meddelas en sanktion. Alkohollagens sanktionssystem följer en trappa där erinran, varning och återkallelse utgör stegen.

Erinran: är en påföljd som används vid lindrigare överträdelser.

Varning: är en påföljd som används vid allvarigare typer av överträdelser eller vid upprepande företeelser.

Återkallelse: kan användas då varning redan meddelats utan att rättelse sker eller vid grova överträdelser. Återkallelse kan även ske om förutsättningarna för tillståndets beviljande inte längre är uppfyllda. Återkallas serveringstillståndet måste alkoholförsäljningen omedelbart upphöra.

Folköl

Enligt 8 kap. 8 § alkohollagen får servering av folköl ske om verksamheten bedrivs i sådana lokaler eller andra utrymmen i byggnader eller transportmedel som 1. godkänts som livsmedelslokal enligt EU-föreskrifter, samt 2. är avsedda för stadigvarande verksamhet med livsmedel och där mat serveras samtidigt.

Enligt 5 kap. 5 § alkohollagen ska den som bedriver detaljhandel med folköl utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och svara för att personalen har erforderliga kunskaper om vad som gäller för försäljningen. För egenkontrollen ska det finnas ett särskilt program.

Av 9 kap. 2 § alkohollagen framgår att kommunen och Polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker och alkoholdrycks-

liknande preparat. Kommunen och Polismyndigheten har också tillsyn över detaljhandeln med folköl.

För att få sälja folköl (alkoholhalt 2,25–3,5 volymprocent), krävs det att verksamheten har anmält till kommunen att man önskar bedriva folkölsförsäljning, har en aktuell livsmedelsregistrering och säljer mat. Vidare fordras att verksamheten har ett anpassat egenkontrollprogram. Syftet med egenkontrollprogrammet är att skapa goda rutiner vid försäljning av folköl och på så vis göra det lättare för verksamhetsutövarna och deras personal att följa de regler som finns. Att inte ha ett fungerande egenkontrollprogram kan enligt alkohollagen utgöra grund för försäljningsförbud eller varning.

Mörbylånga kommun bedömer att folkölsförsäljning inte får ske från foodtrucks eller liknande verksamheter. De är varken transportmedel (tåg, flyg, båt etc.) eller utgör lokaler eller andra utrymmen i byggnader.

Föranleder detaljhandel eller servering av folköl olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller om bestämmelserna i alkohollagen inte följs, får kommunen förbjuda den som bedriver försäljning att fortsätta verksamheten eller, om förbud är en alltför ingripande åtgärd, meddela en varning.